

School Gardening
Resources

PRIMARY LEVEL

BORD BIA
IRISH FOOD BOARD

Ag déanamh Locháin Fiadhúlra

Am na Bliana

I gcaitheamh na bliana.

Acmhainní a theastaíonn

Sluaiste, línear (ie plaisteach faoi chosaint UV m.sh. plaisteach sadhlais nó línear lochán rubair búitile nó bain úsáid as sean-doirteal nó feadán folctha), téip tomhais, plandaí locháin, uisce (píobán píobáin nó buicéid), lámhainní, ceamara chun tionscadal a thaifeadadh.

Ábharthacht Thras-Churaclaim

OSIE: Rudaí Beo, Feasacht agus Cúram ar an gComhshaol
Teangacha a Iniúchadh

Teangacha: Focail/Litriú Nua

Ealaín: Ag déanamh comharthaí/líníocht

Bia Sláintiúil/Food Dudes: Conas a chabhraíonn lochán le gairdín orgánach

Tionscadal na Scoileanna Glasa: Caomhnú Uisce

1 Conas is féidir linn tús a chur?

- ★ Déan measúnú ar an áit is fearr chun an lochán a chur - go hidéalach sa limistéar is ísle de na forais agus i bhfianaise múinteoirí.
- ★ Úsáid píobán nó sreangán chun imlíne an locháin a mharcáil.
- ★ Déan poll céimnithe a thochailt le 150-200mm idir gach céim le doimhneacht íosta 450mm (chun róthéamh sa samhradh agus reo sa gheimhreadh a sheachaint).
- ★ Rith téip tomhais trí na comhrianta agus cuir 1 mhéadar leis chun méid an línear a theastaíonn a ríomh.
- ★ Línigh an poll le cairpéad/cairtchláir/gaineamh chun línear pollta a chosc.
- ★ Línear sínte cothrom ar fud an locháin, meáchan síos le carraigeacha timpeall an imill ansin líon le huisce agus lig don uisce an plaisteach a shíneadh i gcruth an locháin.
- ★ Clúdaigh imeall an línéadaigh le carraigí/fóid/móna ach déan rochtain éasca ar fhiadhúlra a chinntiú.
- ★ Cuir plandaí lochán dúchais leis.
- ★ Is féidir le torbáin a chur leis san earrach (Beidh iasc ag ithe torbán mar sin a coinnigh óna chéile!).

2 Samplaí de phlandaí lochán dúchais

Póicín locha, fiailí coirce, fiailí réalta, lus an bhorraigh, luachra, caonach sfagnaim, scothóg riasca, eireaball capaill, giolcacha, coigeal na mban sí, miontas uisce.

Is féidir plandaí níos mó a choinneáil i bpotaí chun fás a shrianadh. Is féidir plandaí locháin a bhaint go héasca ó locháin eadóirsithe áitiúla (ná plandaí a ghlacadh ón bhfiadhúlra). Déan cinnte go bhfágann tú cuid taobh thiar chun fás a choinneáil!

Sláinte agus Sábháilteacht

- ★ Úsáid uirlisí go sábháilte i gcónaí.
- ★ Nigh na lámha tar éis seisiún garraíodóireachta.
- ★ Cinntigh go bhfuil an lochán os comhair na múinteoirí.
- ★ Féach ar an mbileog oibre ar Shláinte & Sábháilteacht chun faisnéis mhionsonraithe a fháil.

3 Smaointe do thionscadail taighde

OSIE - Imscrúdú a dhéanamh ar thimthriallta saoil sa lochán, m.sh. froganna, snáthaidí móra, niútanna nó iasc (iontach don earrach).

Tíreolaíocht - Iniúchadh a dhéanamh ar theicnící uisce i dtíortha eile, go háirithe uisciúcháin.

Oidhreacht Áitiúil - Déan iniúchadh ar na naisc idir an lochán agus sconn na cistine. Cé chomh riachtanach is atá uisce glan dár sláinte.

Caomhnú uisce - an raibh sé mar seo i gcónaí?

Ealaín/Cumarsáid - Déan samhail/léaráid/pictiúr de na sraitheanna éagsúla sa lochán lena n-áirítear plandaí agus ainmhithe.

Conas is féidir linn aire a thabhairt dó?

- ★ Seiceáil go rialta chun a bhfuil ag fás sa lochán a fheiceáil.
- ★ Snámh lochán chun a bhfuil cónaí ar fhiadhúlra sa lochán a sheiceáil.
- ★ Déan iarracht plandaí dúchasacha a úsáid nuair is féidir mar is féidir le plandaí neamhdhúchasacha truailliú a chruthú i lochanna agus in aibhneacha áitiúla.
- ★ Déan an lochán a dhí-fhailí má tá cuma tachta air - ba chóir go mbeadh 1/3 ar a laghad den dromchla soiléir.
- ★ Le linn na chéad bhliana, d'fhéadfadh go mbeadh algaí glasa ag fás. Ba chóir go rachadh sé seo go nádúrtha ach mura ndéanann sé, cuir mála tuí leis chun na cothaithigh bhreise a ionsú.

Le haghaidh tuilleadh eolais

An t- idirlíon/an leabharlann

ENFO – bileoga an-fhaisnéiseacha

ar locháin a dhéanamh

Comhairle Caomhnaithe Tailte Móna na hÉireann

(www.ipcc.ie)